

Mobiliteitsbrief

02

INTERVIEW

Marleen Moelants (AWV)
over het vademecum

04

ACHTERGROND

Zes technieken
in beeld

06

IN DE KIJKER

Welke weg kan
er weg?

07

KORTJES

Openbaar onderzoek
in 6 vervoerregio's

Vademecum

Natuurtechniek

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

“Kleine maatregelen maken vaak een groot verschil”

Hoe verzoen je natuur met wegen? Het vademecum Natuurtechniek van het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) biedt het antwoord. Het staat vol met concrete richtlijnen om de natuur rond weginfrastructuur te beschermen. Marleen Moelants, expert omgeving bij AWV, neemt ons mee doorheen het vademecum.

Welk doel heeft het vademecum?

“Het vademecum is een handboek voor planners en ontwerpers van wegen. We willen hen technieken aanreiken om de omgeving beter te integreren bij de aanleg of heraanleg van wegen. Het vademecum gaat dus over het ontwerp van wegen, niet het beheer ervan. We hebben het bijvoorbeeld niet over ecologisch bermbeheer. Wel over hoe je bermen inricht zodat ze een goed ecologisch beheer mogelijk maken en daardoor vlinders en bijen aantrekken.”

Hoe kwam het tot stand?

“Het is het eerste praktisch handboek over natuurtechniek in Vlaanderen. We gebruikten het Europese handboek Wildlife and Traffic als basis, aangevuld met andere documenten uit binnen- en buitenland. Die werken zijn meestal geschreven door ecologen, wij schrijven meer vanuit het perspectief van de ingenieur. Het vademecum is dus geen puur ecologisch betoog, maar echt een technisch hulpmiddel. Het is een document vol met concrete tips waar je als ingenieur meteen mee aan de slag kan. Het vademecum is ook een levend document. We gaan het regelmatig aanvullen met nieuwe inzichten en ervaringen. Daarom is er ook alleen een digitale versie. We raden iedereen aan om altijd de laatste versie te raadplegen op onze website.”

Wat is het verschil tussen Vlaanderen en de rest van Europa?

“Vlaanderen is heel verstedelijkt. Daardoor is onze natuur vrij klein en versnipperd. Wegen hebben dus een enorme impact op de natuurlijke omgeving. Met het centrum van Europa zijn er wel nog wat gelijkenissen. Maar verder naar het oosten of het zuiden zijn de wegen, de fauna en de flora heel verschillend. In andere landen worden bovendien nog meer nieuwe wegen aangelegd. Bij ons ligt de focus meer op de heraanleg van bestaande wegen en fietspaden.”

Welke technieken kunnen lokale besturen toepassen?

“Bij natuurtechnieken denken mensen vaak aan grote bouwwerken zoals ecoducten of grote ecotunnels. Maar wij hebben in het vademecum bewust gefocust op kleine, haalbare oplossingen: ecoduikers, kleine ecotunnels, boombruggen ... Dit soort kleine maatregelen maken vaak een groot verschil en zijn heel bruikbaar voor lokale besturen. Voor grote bouwwerken vinden ook aparte studies plaats. Voor de kleine maatregelen ontbreekt momenteel vaak de begeleiding. Daarom is dit vademecum er!”

➔ Aan de slag met het vademecum?

Op donderdag 15 juni organiseren de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) en AWV een webinar over het nieuwe vademecum. Schrijf je in op vsv.be/opleidingen-congressen.

📖 De twee delen van het vademecum

Het vademecum bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over het **planproces** en neemt je mee doorheen het volledige proces van een infrastructuur-project. Hier staan tips en richtlijnen voor elke stap: van het voortraject, de studie tot het ontwerp en de uitvoering op het terrein.

Het tweede deel bevat **10 fiches over de verschillende natuurtechnieken**. Alle technieken komen aan bod, van algemene maatregelen zoals berminrichting, waterbeheer en weguitrusting (fiche 1 tot 3), natuur onder de weg (fiche 4 en 5), natuur over de weg (fiche 6 tot 8) en geleiding (fiche 9 en 10).

Lees het volledige vademecum op wegenverkeer.be/vademecum-natuurtechniek.

Van ecotunnel tot bermbrug

Natuurtechniek is meer dan grote ecoducten. Veel relatief kleine en goedkopere maatregelen maken een wereld van verschil. We zetten de belangrijkste op een rij.

1 Kleine ecotunnel

Via een koker onder de weg vinden kleine dieren veilig hun weg naar de overkant. Afhankelijk van de aanwezige diersoorten kies je voor een klein of groter formaat. Een rechthoekige koker heeft een groter loopoppervlak en is dus vaak beter dan een ronde buis.

2 Bermbrug

Een bermbrug is de combinatie van een gewone brug en een faunapassage. De ene helft van de brug is een onverharde strook met een groene inrichting, de andere helft is voorbehouden voor fietsers, wandelaars of landbouwverkeer. Dit kan alleen op wegen met heel weinig verkeer.

3 Ecotunnel met medegebruik

Bestaande tunnels met weinig verkeer kunnen ingericht worden als ecotunnel. De helft van de tunnel wordt een faunapassage, de andere helft blijft verhard voor een fietspad of lokaal verkeer.

4 Boombrug

Met een boombrug kunnen boomklimmers zoals eekhoorns veilig een weg oversteken zonder op de grond te komen. Een boombrug kan bestaan uit touw, een houten portiek of een andere constructie. Ook vleermuizen maken er handig gebruik van op hun vliegroute.

5 Ecoduiker

Een ecoduiker is een nieuwe of bestaande onderdoorgang van een waterloop met ernaast een faunapassage. Met een doorlopende oever of richel langs het water geraken zoogdieren zoals otters, marters of vossen aan de overkant.

6 Geleiding

Al deze maatregelen hebben enkel zin wanneer dieren er ook de weg naartoe vinden. Geleiding langs de weg is dus bijna altijd noodzakelijk. Ecorasters zijn geschikt voor grotere dieren, kleine wanden leiden amfibieën en andere kleine dieren naar een veilige oversteekplaats.

Welke weg kan weg in jouw gemeente?

Ontharden is een efficiënte maatregel tegen droogte, wateroverlast en hittestress. Het thema krijgt logischerwijs een prominente plek in het vademecum Natuurtechniek. Met 'Re-Move' is er nu ook een kant-en-klare aanpak die steden en gemeenten helpt bij het opstellen van een onthardingsstrategie.

Wat is Re-Move?

Re-Move is een nieuwe methodiek om te weten welke wegen op jouw grondgebied onthard kunnen worden. Ze werd ontwikkeld door Breekijzer, Trage Wegen vzw, Re-st architecten en Voorland. De focus ligt op kleinere wegen buiten de stadskern. De methodiek is een onderdeel van 'Vlaanderen Breekt Uit'. Met dit initiatief wil de Vlaamse overheid steden en gemeenten helpen een duurzaam en natuurlijk wegennet uit te bouwen.

Zo werkt het

- 1 Tijdens het **startoverleg** zet je samen met de experts van Re-Move de krijtlijnen van het traject uit en bespreek je specifieke invalshoeken.
 - 2 Daarna detecteren ze met een **GIS-analyse** alle overmaatse en mogelijk overtoellige wegen. Die worden vergeleken met ruimtelijke en maatschappelijke kansen.
 - 3 Na het bureauwerk verken je samen de experts alle kansrijke onthardingssituaties **op het terrein**. Samen bespreek je de situaties aan de hand van referentieprojecten in vergelijkbare terreinsituaties.
 - 4 Na de terreinverkenning wordt een **potentienota** opgesteld. Daarin staat een overzicht van de onthardingskansen en een gedetailleerde kaart.
- **Meer weten over Re-Move?**
Ga naar breekijzer.be/re-move-1.

De gemeente Vorselaar is een echte onthardingsspionier. Benieuwd hoe zij werkten met Re-Move?

Scan de QR-code of ga naar mobiliteitsbrief.be.

Openbaar onderzoek in 6 vervoerregio's

De vervoerregio's Brugge, Gent, Kempen, Mechelen, Limburg en Vlaamse Rand hebben hun voorlopig ontwerp regionaal mobiliteitsplan vastgesteld.

Van 31 mei tot en met 29 juli kan iedereen tijdens een openbaar onderzoek de plannen met bijhorend ontwerp plan-MER inkijken en feedback geven.

Daarna worden ze indien nodig bijgestuurd. De negen andere vervoerregio's volgen later dit jaar.

vlaanderen.be/basisbereikbaarheid/vervoerregio's

Vlaming fietst en wandelt steeds meer

De Vlaming verplaatst zich gemiddeld 2,7 keer per dag en legt gemiddeld 29,8 km af. We fietsen en wandelen steeds meer, maar verplaatsen ons nog steeds voornamelijk met de wagen. **Daarnaast is de elektrische fiets aan een stevige opmars bezig.** Dat zijn de belangrijkste vaststellingen uit het Onderzoek Verplaatsingsgedrag (OVG) 2021-2022 van het Departement Mobiliteit en Openbare werken, het eerste onderzoek van ons verplaatsingsgedrag in Vlaanderen sinds de coronapandemie.

vlaanderen.be/mobiliteit-en-openbare-werken

Nieuwe beleidsvisie voor verkeersveilige jaagpaden

De jaagpaden langs onze waterwegen trekken de laatste jaren steeds meer fietsers aan. **Om het fietsverkeer op het jaagpad in goede banen te leiden, komen Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken Lydia Peeters en De Vlaamse Waterweg nv met een nieuwe visietekst.** Die schept een kader voor veilige jaagpaden waar iedereen welkom is.

vlaamsewaterweg.be/nieuws

MoMo bundelt mobiliteitscijfers

Sinds 1 juni kunnen vervoerregio's gebruikmaken van het online dashboard 'Monitoring van de Mobiliteitstoestand' of kortweg MoMo. **Deze tool van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken helpt vervoerregio's bij het monitoren en evalueren van de regionale mobiliteitsplannen** en brengt vooral trends op lange termijn in kaart.

vlaanderen.be/momo

Zo zet je jouw Autovrije Zondag op de rails

Vorig jaar organiseerden meer dan 40 gemeenten een Autovrije Zondag. Elk op hun eigen manier schoven ze auto's een dag aan de kant om plaats te maken voor levendige straten met leuke activiteiten. Dat mogen er in 2023 nog veel meer worden. **Zit je nog met vragen over hoe je dat het best aanpakt?** Mobiel 21 verzamelde op hun website heel wat nieuwigheden om je op weg te helpen.

mobiel21.be

Agenda

12 juni 2023

Eenvoudig aan de slag met aanvullende reglementen

15 juni 2023

Aan de slag met het vademecum natuurtechniek

16 juni 2023

Aan de slag met het Charter Werftransport

22 juni 2023

Opfrissing van de wegcode

26 juni 2023

European Road Safety Summer School (start)

7 september 2023

Bezoek aan het Vlaams Verkeerscentrum

14 september 2023

Bezoek aan het Vlaams Verkeerscentrum

4 oktober 2023

ITS-congres : ITS.be congress 2023 | its

5 oktober 2023

Basics speelruimte- en speelweefselbeleid ~ Kind & Samenleving (k-s.be)

14, 15 oktober 2023

Dag van de Trage Weg: Trage Wegen |
Dag van de Trage Weg 2023

Bekijk de agenda op mobiliteitsbrief.be/agenda.

STEM NU

fietsgemeente.be

Vlaanderen
is veiliger verkeer

Word jij Fietsgemeente 2024?

Nog tot 30 juni kan iedereen stemmen op de Fietsgemeente en Fietsstad van 2024, een organisatie van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW). Alle lokale besturen maken kans op deze mooie fietstitel. Roep je inwoners op om te stemmen. Daarna kiest een studiebureau de winnaars. Je vindt alle info en campagnemateriaal op fietsgemeente.be.

**DEPARTEMENT
MOBILITEIT &
OPENBARE
WERKEN**

Mobiliteitsbrief biedt lokale overheden informatie over hoe een duurzaam lokaal mobiliteitsbeleid uitgewerkt kan worden in samenwerking met andere partners en overheden. Alle Vlaamse burgemeesters, schepenen voor mobiliteit, mobiliteitsambtenaren en andere geïnteresseerde mobiliteitsprofessionals krijgen een exemplaar. **Redactie en vormgeving:** Connect Communicatie. **Redactieadres:** info@mobiliteitsbrief.be. **Redactieraad:** Vertegenwoordigers van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het kabinet van de Vlaamse minister bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, het Agentschap Wegen en Verkeer, De Lijn, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Vlaamse Stichting Verkeerskunde, Vias Institute. **Verantwoordelijke uitgever:** Filip Boelaert, Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), Koning Albert II-laan 20 bus 2, 1000 Brussel. © 2023 Vlaamse overheid – Departement Mobiliteit en Openbare Werken.

